
Za korunou císařskou

Za korunou císařskou

Prof. PhDr. Ing. Jan Royt, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

V těchto dnech je tomu 650 let od doby, kdy byl v Římě korunován český král Karel IV. římským císařem. Slavné události předcházela celá řada složitých jednání, provázená nenadálými zvraty. O Karlově císařské kandidatuře se začalo hovořit, když na papežský trůn usedl 30. dubna 1344 kralevicův pařížský vychovatel Petr z Rosiérs a přijal jméno Kliment I. Karlově budoucí kandidatuře také nahrávalo to, že byl úzce svázán rodinnými pouty s francouzskými vládci. Karlova choť Blanka byla nevlastní sestrou Filipa IV. a jeho sestra Jitka (Bona) byla ženou následníka trůnu, normanského vévody Jana, pozdějšího krále Jana Dobrého, s nímž měla tři syny, z nichž jeden – Karel V. (zobrazen na nástěnné malbě v kapli Panny Marie na tzv. ostatkových scénách) se stal francouzským králem. Císařský stolec však v té době byl obsazen Ludvíkem Bavorským, který vedl ostré spory s papeži. Nový papež ostře odsoudil císaře Ludvíka Bavora coby kacíře a jeho příznivce mohučského biskupa Jindřicha z Virneburgu donutil, aby pražská diecéze byla vyňata z jeho pravomoci a stala se tak v roce 1344 novým arcibiskupstvím, s právem metropolitů korunovat české krále. Janu Lucemburskému přislíbil dále veškerou podporu Karlovy kandidatury na římského císaře.

Velké pomoci se v cestě za císařskou korunou dostávalo Karlovi od jeho strýce, trevírského arcibiskupa Balduina, jenž byl i jedním z říšských kurfiřtů volících císaře. Dne 22. dubna 1346 byly na slavnostní veřejné konzistoři publikovány Karlovy přísežné závazky, mezi nimiž bylo i to, že v případě císařské korunovace v Římě vstoupí do města až v den korunovace a po korunovaci ještě téhož dne Řím opustí, což později i dodržel. Po spletutých jednáních, jejichž součástí byly také finanční kompenzace volitelů, se ráno 11. července 1346 sešel sbor kurfiřtů v porýnském městečku Rhens, protože Frankfurt, obvyklé místo volby, byl v té době nakloněn Ludvíku Bavorovi. Odpoledne byl v Rhens pět hlasů přítomných kurfiřtů Karel IV. zvolen Římským králem. Město nebylo k volbě vybráno náhodně, neboť na výšině nad ním se ve stínu mohutných stromů nacházel kamenný královský stolec. Papež vzal volbu s potěšením na vědomí a 30. července k ní Karlovi oficiálně blahopřál. Právě v této době se však vylodil v Normandii anglický král Eduard III. a král Jan se svým synem Karlem se odebrali s vojenskou hotovostí na pomoc svým francouzským příbuzným. Dne 26. srpna 1346, na den sv. Rufa, se u městečka Kresčaku nedaleko Abbeville odehrála krvavá bitva, v níž hrdinskou smrtí padl slepý český král Jan Lucemburský, Karel IV. byl lehce raněn. Znamenalo to, že Karel IV. se náhle stal českým králem. Po určitých průtazích, které vzbudily nelibost papežské kurie, se Karel rozhodl korunovaci na římského krále uskutečnit

a vyslal arcibiskupa Arnošta z Pardubic do Avignonu, kde přednesl 5. listopadu 1346 před kolegiem kardinálů kázání na téma starozákonní I knihy Královské (1,20): "K tobě králi, můj pane, se upírají oči celého Izraele, abys jim oznámil, kdo po tobě dosedne na trůn krále, mého pána...", ve kterém vyzdvihoval Karlovu osobnost, avšak vědomě opominul se zmínit o aprobaci císařské volby papežem. Druhý den v neméně obsáhlém kázání papež reagoval na Arnoštovu řeč a zdůraznil světovládné nároky papežství. V aprobační bule pak vyložene uvedl: „Jmenovali jsme tě králem Římanů...“. Karel se s tím nesmířil a později ve Zlaté bule sofistikovaně odmítl papežské nároky. Vlastní Karlova korunovace na římského krále se výjimečně odehrála v Bonnu, protože Cáchy a Kolín i přes papežovy výzvy uzavřely své brány. Dne 26. listopadu korunoval Karla kolínský arcibiskup Walram, a to náhradní korunou, neboť originální měli v klášteře Stams v držení Wittelsbachové. Po strastiplné cestě v přestrojení za panoše, aby nebyl při cestě německými zeměmi poznán stoupenci Ludvíka Bavora, dorazil Karel o Třech králích roku 1347 do Prahy.

Pro země koruny České bylo obrovským přínosem to, že Karel pochopil, že jeho moc v Říši se opírá o silné České království. Proto se s velkým úsilím vrhl do budování svého pražského sídla na Hradčanech, založil Nové Město pražské (1348), univerzitu (1348) a dokončil novou redakci korunovačního řádu (1347). Dne 2. září 1347 byla již podle tohoto řádu korunována na českou královnu Blanka z Valois. Přestože Karel nezískal na svou stranu některé mocné říšské šlechtice a města, rozhodl se k riskantnímu kroku a 13. října v čele vojska vytáhl proti Ludvíku Bavorovi. Jako ještě později mnohokrát, zasáhla do jeho osudu šťastná náhoda. V Domažlicích mu byla doručena zpráva, že 11. října Ludvíka Bavorského při lovu na medvěda postihla mrtvice a pádem z koně se zabil. Karel se tak stal suverénním římským králem. Okamžitě se vydal upevnit svou moc do říšských měst, kterým potvrzoval a rozmnožoval jejich privilegia. Ještě dvakrát byla Karlova hodnost římského krále ohrožena, když 10. ledna 1348 v rýnském městečku Oberlahnsteinu byl z iniciativy Ludvíka Braniborského zvolen vzdorokrálem anglický vladař Eduard III. Obratnou diplomacií však Karel dosáhl toho, že Eduard III. korunu odmítl. Překonal i další politickou krizi, když opět braniborský vévoda inicioval dne 30. ledna 1349 ve Frankfurtu nad Mohanem volbu nového římského vzdorokrále Günthera ze Schwarzburku. Své protivníky Karel překvapil tím, že po smrti své ženy Blanky (1. srpna 1348) se oženil s Annou Falckou, dcerou falckraběte rýnského Rudolfa - nejstaršího člena rodiny Wittelsbachů. Tímto aktem rozbil jednotu Wittelsbachů a zákulisním jednáním, v němž se nerozpokoval porušit dávné závazky, konečně dosáhl toho, že 25. července 1349 ho v Cáchách korunoval jeho strýc Balduin na římského krále. Posazen byl na stolec Karla Velikého a jedinou vadou na kráse bylo to, že nemohl být korunován historickou korunou, která byla doposud v držení Wittelsbachů. Koruna, která tehdy ozdobila Karlovu hlavu, je dodnes dochována (chrámový poklad v Cáchách), protože ji císař nechal instalovat na relikviářovou bustu Karla Velikého. Císařskou korunu a další „Svátostiny svatě říše římské“ (Sanctuarium sancti Romani imperii), mezi něž patřilo například kopí Longinovo, jímž měl být proboden bok Kristův, dřevo z pravého kříže, hřeb (odznak říše), dvě říšská jablka, meč Karla Velikého, meč sv. Mořice, prsteny, zlaté ostruhy, purpurový královský plášť Karla Velikého a roucha převzali zástupci Karla IV. od dědiců Ludvíka Bavora a přivezli je jistě ne náhodou o svátku Kristova vjezdu do Jeruzaléma do Prahy. Získání těchto svátostin bylo důležité také z hlediska dobové panovnícké ideologie, neboť jenom držitel relikvií byl považován za pravého vládce říše. Uchovávaly byly nejprve na Pražském hradě a později v kapli sv. Kříže na Karlštejně. Ukazovány byly o velkých svátcích z kaple Božího Těla na Karlově náměstí a Karel dokonce prosadil zvláštní svátek Kopí a hřebů.

Pro země koruny České bylo obrovským přínosem to, že Karel pochopil, že jeho moc v Říši se opírá o silné České království. Proto se s velkým úsilím vrhl do budování svého pražského sídla na Hradčanech, založil Nové Město pražské, univerzitu a dokončil novou redakci korunovačního řádu.

Nic již nebránilo Karlově cestě do Itálie za korunou císařskou. Její ohlášení italským městům se odehrálo opět o Květné neděli, jako by tím byl symbolicky předznamenán po způsobu Krista, jehož nástupcem na zemi se Karel cítil, triumfální vjezd do věčného města Říma. Řada utopistů, zejména pak římský tribun Cola di Rienzo, toužících po obnově římského císařství de facto vyzývala Karla, aby se bez ohledu na papeže ujal vlády v Itálii. Karel však byl politický realista a nechal Colu di Rienzo, který přijel do Čech, internovat na roudnickém hradě a využíval ho jako prostředek nátlaku na papežskou kurii. V roce 1350 prodělal Karel IV. těžké onemocnění, které ho upoutalo na půl roku na lůžko, přesto vyslal poselstvo v čele s Arnoštem z Pardubic do Avignonu, aby projednalo detaily jeho korunovační cesty do Itálie. Papež se obával samostatné Karlovy politiky v Itálii a proto se 27. dubna 1352 smířil s Viscontii, kteří doposud patřili k jeho úhlavním nepřátelům. Další akce namířené proti plánované korunovaci mu však 6. prosince 1352 překazila smrt. Kolegium kardinálů, v němž hráli prim Francouzi, zvolilo záhy novým papežem Etienna Auberta, jenž přijal jméno Inocence VI. Vůči Lucemburkům zaujal nový papež neutrální postoj, avšak podobně jako jeho předchůdce nebyl příliš nadšen z připravované římské korunovace. Na počátku roku 1353 odešla na věčnost Karlova žena Anna Falcká a její místo po králově boku zaujala 27. května 1353 po dlouhých jednáních s uherským králem Ludvíkem a Albrechtem II. Rakouským sotva čtrnáctiletá Anna Svidnická. Téměř po celý rok 1354 pobýval Karel v německých zemích, kde připravoval svoji korunovační cestu do Itálie. Plány mu poněkud zkřížilo úmrtí (21. ledna 1354) jeho strýce a rádce Balduina. Aby cesta do Itálie byla bezpečná, bylo nutné si připravit předpolí v rakouských zemích a zejména v severní Itálii. Karel pomáhal například Habsburkům v jejich boji se švýcarskými městy a do Itálie vyslal Colu di Rienzo, který pomohl kardinálu – legátovi Albornzovi částečně ovládnout Řím. S Benátkami uzavřel Karel spojeneckou smlouvu namířenou proti milánským Viscontii.

28. září, symbolicky na svátek sv. Václava, vyrazil Karel ze Sulzbachu v Horní Falci v doprovodu tří set jezdců do Itálie a 14. října dorazil do Udine, kde sídlil jeho nevlastní bratr Mikuláš coby patriarcha akvilejský. Zde ho zastihla neuvěřitelná zpráva, že náhle zemřel jeho nepřítel, milánský arcibiskup kardinál Giovanni Visconti. Vlády se ujali jeho tři synovci Matteo, Bernabo a Galeazzo, čímž došlo k rozdrobení rodové moci. Prvního listopadu 1354 Karlovi holdovali v Bassanu rodiny Carrarů, Gonzagů a Este. Přes Padovu odjel Karel na pozvání Gonzagů do Mantovy. Zde

prostředkoval mír mezi Viscontii a jejich protivníky tzv. Ligou. Karel se nezabýval v Mantově pouze politikou, ale setkal se zde s věhlasným básníkem Petrarckou, jenž zde působil jako vyslanec Viscontiů. O záležitosti v Říši se za Karlovy nepřítomnosti staral Falckrabě Ruprecht, který byl římským králem pověřen také úkolem zajistit dostatečný a důstojný doprovod pro Karlovu korunovační jízdu. Z Mantovy vyslal Karel do Avignonu mindenského biskupa Děťřicha z Portic k jednání o římské korunovaci, která se tradičně v minulosti odehrávala o velkých náboženských svátcích. Děťřichova mise skončila úspěšně, protože papež 10. listopadu pověřil kardinála-biskupa Pierra de Colombiers z Ostie, aby ho při obřadu korunovace v Římě zastupoval. Po vánočních svátcích se Karel odebral po určitém váhání do Milána, kde byl 4. ledna 1355 s velkou pompou přijat. Na svátek Svatých tří králů milánský arcibiskup Roberto Visconti vložil v metropolitním chrámu sv. Ambrože na hlavu Karlovu lombardskou korunu zv. železnou, do níž byl vložen železný pásek vykováný z údajného hřebu Kristova. Viscontiové pak Karlovi slíbili pomoc při korunovační jízdě. Z Milána odjel Karel s družinou, v níž byl i Petrarka, průsmkem mezi Ligurskými a Etruskými Apeninami do Pisy, kam dorazil 18. ledna. V tomto starobylém městě, kde byl pohřben Karlův děd císař Jindřich, se kandidát císařské koruny usadil v paláci rodiny Gambacortů. Do Pisy postupně přijížděly ozbrojené družiny vyslané italskými a říšskými městy a knížaty (např. dolnobavorský Štěpán II., Ota Brunšvický). 8. února se dostavila do Pisy také šestnáctiletá královna Anna Svídnická s početným doprovodem dvorních dam. Celkový počet členů korunovačního doprovodu se pohyboval kolem 4000 osob. Přijelo dokonce poselstvo anglické vedené vévodou z Lancasteru, který vyzval Karla, aby prostředkoval ve sporech mezi Angličany a Francouzy. Konečně se 12. března dostavil do Pisy i kardinál Pierre de Colombiers a sloužil zde rekviem za Karlova děda Jindřicha, kázání pronesl generál dominikánského řádu Francouz Simon z Langers. Hold složili Karlovi 21. března před katedrálou v Pise zástupci Florencie. Papežskému legátu Albronzovi vyslal Karel na pomoc tři sta jezdců a do Říma oznámil, že se dostaví na korunovaci na Boží hod Velikonoční 5. dubna. Přes Volterru do Sieny se Karel vydal 22. března. Byl srdečně přivítán a ubytoval se v paláci rodiny Salimbeniů, kde již bydlela královna Anna. Musel zde vyřešit spor o radnici mezi lidem a šlechtou. 28. března se celý průvod odebral přes Buonconvento, kde zemřel Jindřich Lucemburský, kolem papežského sídla ve Viterbu do Sutri a 2. dubna, na Zelený čtvrtek, dorazil na vrch Monte Mario u Říma. Karel tu rozbil svůj tábor, do Věčného města pokračoval pouze kardinál. Karel IV. jako hluboce věřící člověk toužil spatřit svatá místa a relikvie uchovávané v římských kostelech. Bránil mu však v tom slib, že do města vstoupí až v den korunovace a pobude zde pouze jeden den. Zřejmě s tichým souhlasem papeže mohl navštívit posvátná místa v předvečer korunovace inkognito. O tom, co Karel v Římě viděl, se dozvídáme ze zprávy Jana Porty z Annonay, osobního sekretáře kardinála Pierra de Colombiers. Karel se oděl do roucha prostého poutníka a do Říma vešel branou Porta Pertusii, od níž vedla cesta přímo ke svatopeterské bazilice. V domě kanovníků, který se nacházel na severovýchodní straně baziliky sv. Petra, Karla přijal kanovník Benedetto Orsini. Karel krátce odpočíval a o půlnoci se vydal do baziliky sv. Petra. V ní mu kardinál ostijský ukázal roušku Veroničinu s otiskem Kristovy tváře, která byla uchovávána ve zvláštním svatostánku v kapli Panny Marie. Po několikahodinové meditaci před rouškou Karla doprovodil do baziliky sv. Pavla za hradbami opat Vilém I. Zde budoucí císař prožil v rozjímání Velký pátek. Po západu slunce se Karel vydal do baziliky Sv. Jana Lateránského a při cestě navštívil několik svatyní. V Lateránské bazilice mu byly ukázány relikvie (nádobka s krví Spasitele, ostatkový kříž s předkožkou, stůl, na němž byla slavena Poslední večeře – z něho obdržel částičku dřeva). Z baziliky sv. Jana odešel do baziliky Santa Maria Maggiore, kde uctil „plenky“, do nichž byl zabalen Kristus, a zřejmě zhlédl i jesle, v nichž byl Spasitel položen. Po půlnoci navštívil Karel ještě nedalekou baziliku sv. Praessedy, kde v nádherné kapli sv. Zenona byl veřejně účtě vystaven sloup, u něhož byl Kristus bičován. Od opata zdejšího kláštera obdržel Karel relikvii z Kristova sloupu. Po krátkém spánku, ještě za rozbřesku, se Karel vydal navštívit další svatyně, avšak Jan Porta zmiňuje pouze baziliku svatého Silvestra, v níž byla uchovávána jako cenná relikvie lebka sv. Jana Křtitele. Odtud se odebral do chrámu sv. Petra, kde po nešporách, které byly počítány již k následujícímu dni, vystoupil z anonymity, aniž by porušil slib daný papeži. Zde přijal zástupce Říma, potvrdil jim privilegia a dohodl s nimi podrobnosti korunovace. V domě svatopeterských kanovníků Karel přespál.

Podle svědectví Beneše Krabice z Weitmile čeští šlechtici s radostí, že císařem se stal král jejich země, zapěli Te Deum a Kyrie eleison.

Druhý den, v neděli na Boží hod velikonoční vstal Karel již před svítáním a odebral se ke své družině tábořící pod Monte Mario. Za rozbřesku se celý průvod vydal po cestě zvané via triumphalis do Říma. Ještě před hradbami se Karel setkal s občany města Říma a na evangelium přísahal, že bude ochráncem víry a města Říma. Branou Porta Collina vstoupil do věčného města a hned za ní pak pasoval řadu mužů na rytíře. Na polovině cesty se ke Karlovu průvodu přidal klérus s kadelnicemi a kříži. Během cesty k bazilice rozhazoval císařský komorník mezi lid zlaté mince. Před bazilikou sv. Petra očekávali Karla senátoři, dva z nich se chopili uzdy Karlova koně a dovedli ho až ke schodišti do atria svatopeterské baziliky. Na schodišti byl již shromážděn klérus v čele s kardinálem Pierrem de Colombiers, oblečeným do slavnostního ornátu a se všemi odznaky biskupské důstojnosti. Karel sestoupil z koně a vyšel po schodech na plošinu a za velebných tónů varhan a zpěvu početné asistence objal kardinála ostijského na znamení svornosti moci duchovní a světské. Po předání tradičního daru - zlata oba hodnostáři odešli do kostelíka Panny Marie in Turribus, mezi dvěma kampanilami při vstupu do atria. Zde Karel vykonal přísahu, že bude ochráncem papeže a církve. Po té kardinál odešel s doprovodem do baziliky a svatopeterští kanovníci přijali Karla za svého člena, oblékli ho do korunovačních rouch a předali mu palium papežského komorníka. Atriem, jemuž dominovala mohutná antická piniová šiška sloužící jako kašna, se průvod ubíral až k prostřední bráně svatopeterské baziliky, nazývané podle výzdoby stříbrnou a zde Karel obdržel první požehnání. Po vstupu do baziliky se mu naskytl jistě úchvatný pohled. Apsidu zdobila zářící mozaika s trůnícím Kristem Pantokrátorem doprovázeným apoštolskými knížaty sv. Petrem a Pavlem. Nad konfesí sv. Petra a nad hlavním oltářem se vypínal baldachýn. Karel nejprve došel ke kruhu z porfyru (rota porfyretica) zasazeného do podlahy baziliky, krátce poklekl a pomodlil se a vydal se před oltář sv. Petra, aby prostrací uctil světcovy ostatky. Po celou

dobu prostrace byly zpívány litanie ke Všem svatým. Po skončení přímělných modliteb se Karel zvedl a zamířil do levého transeptu, kde stál oltář sv. Mořice. U tohoto oltáře byl Karel pomazán křížem na pravici a mezi lopatkami na znamení přijetí darů Ducha Svatého. Protože nebyl přítomen papež, byl vynechán obřad, kdy papež polibkem přijímal císaře mezi papežské jáhny. Karel byl uveden na mramorový trůn v presbytáři. Na protějším trůnu seděla Karlova choť Anna, již se dostala také pomazání. Pak introitem byla započata mše a po kyrie a gloria pronesl kardinál modlitbu za císaře, následovalo čtení epištoly a zpěv graduálu, jehož slova: „To je den, který učinil Pán, jásejme a radujme se z něho“ předznamenala vrcholný okamžik celé slavnosti. Karel přistoupil k oltáři a kardinál mu na hlavu posadil mitru a na ni císařskou korunu se slovy: „Přijmi znamení slávy, diadém království, korunu císařství ve jménu Otce, Syna i Ducha Svatého...“. Za přítomnosti římského prefekta, jenž zastupoval nepřítomného legáta, následovalo předání žezla a jablka, poté byla korunována i královna. Ozdoben císařskou korunou se žezlem a jablkem v ruce a za zpěvu hymnu Victime paschalis laudes Karel předstoupil před kardinála ostijského, sedícího na trůnu. Ten vstal a z oltáře vzal obnažený meč a s požehnáním ho předal Karlovi, aby jím chránil celé císařství. Karel pak byl v celém majestátu odveden na tribunu. Následovalo evangelium a po ofertoriu, když byly přinášeny dary k oltáři, vstali z trůnu Karel i jeho žena, odložili koruny a roucha a před hlavním oltářem obětovali zlato. Karel patrně jako podjáhne setrval u oltáře a Anna se vrátila na levou stranu k oltáři sv. Lva papeže. Po přijímání se císař odebral na tribunu a znovu si oblékl roucha a nasadil na hlavu korunu. Podle svědectví Beneše Krabice z Weitmile čeští šlechtici s radostí, že císařem se stal král jejich země, zapěli Te Deum a Kyrie eleison. Následovalo závěrečné požehnání a za jásotu lidu se nový císař se svojí chotí odebral z baziliky sv. Petra. Po polibku s kardinálem ostijským Karel s korunou na hlavě, s jablkem a žezlem v rukou a jeho korunovaná manželka nasedli na bělouše a pod zlatem se třpytícím baldachýnem, s početným průvodem, který prý čítal na patnáct tisíc jezdců s tasenými meči, se vydali za hlaholu zvonů do Lateránského paláce. Pro velké množství lidu se korunovační jízda, která vedla přes most pod Andělským hradem a dále okolo římského fóra a Kolosea, protáhla až do pozdních odpoledních hodin. Dotykem žezla Karel cestou pasoval na rytíře stovky osob. Do Lateránského paláce vstoupil nový císař hlavní branou na jeho severní straně a ač jistě unaven nechal si v papežské kapli zv. Sancta Sanctorum ukázat hlavy apoštolských knížat sv. Petra a sv. Pavla a jiné relikvie. Teprve pak se odebral na korunovační hostinu, která se odehrávala v trikliniu papeže Lva III. Než však zasedl k jídlu, musel ještě před oltářem lateránské baziliky pasovat na rytíře příslušníky římské rodiny Colonna. Protože se snažil splnit slib daný papeži, opustil se sluncem západu korunovační hostinu, projel římskou branou Porta Tiburtina a s malým doprovodem dorazil do benediktinského kláštera sv. Vavřince za hradbami (San Lorenzo fuori le mura), který patřil mezi sedm hlavních římských bazilik. Druhý den ho zde navštívil světitel kardinál Pierre de Colombiers a Karel mu sdělil své zklamání, že se na korunovaci nedostavil kardinál legát Albornož. Následný den (7. dubna) císař odjel do Tivoli odpočinout si po náročném programu a zde pak vydal mnoho listin. V jedné z nich bohatě obdaroval i kardinála Pierra de Colombiers. Za zmínku stojí také to, že kancléř Karla IV. Jan ze Středy nechal na paměť korunovace zřídit v chrámu sv. Petra v Římě tzv. český oltář, s vyobrazením českých zemských patronů. Do Říma se Karel IV. vrátil po boku své poslední manželky Elišky až v roce 1368 ke své druhé císařské korunovaci.

Literatura:

- Johannes Porta de Annoniaco, Liber de coronatione Karoli IV. imperatoris, ed. Richard Salamon, MGH SS rer. Germ. 35. Hannover 1913
- Josef Šusta: Za císařskou korunou, České dějiny, II/4. Praha 1948
- Jiří Spěváček, Karel IV. Život a dílo (1316-1378). Praha 1979
- František Kavka, 5.4. 1355, korunovace Karla IV. císařem Svaté říše římské. Praha 2002
- Kateřina Kubínová. Tři dny ve Svatém městě. Císařská korunovace Karla IV. v Římě roku 1355, Dějiny a současnost, 1, 2005
- Lenka Bobková, Velké dějiny země Koruny české IV. (1310-1402). Praha 2003

Tento článek Vám iForum přináší ve spolupráci se Spolkem absolventů a přátel UK Carolinum a časopisem Veřejná správa, kde byl text původně publikován jako součást zvláštní přílohy, připomínající 650. výročí korunovace Karla IV. římským císařem.

